Asiantuntijalausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Kuulemisen teema: erityisesti tulorekisteri ja työnantajavelvoitteet sekä tulorekisterin hyödyntäminen harmaan talouden torjunnassa. Lausunnon antaja on Econia, joka on johtava asiantuntijayritys harmaan talouden torjunnassa ja Compliance- ja advisory-palveluissa. Econia tarjoaa räätälöidyt harmaan talouden torjunta- ja tilaajavastuupalvelut, joiden avulla yritys voi varmistaa toimivansa kunkin maan lakien ja säädösten mukaisesti. Harmaan talouden palvelumme ovat käytössä mm. Suomessa, Ruotsissa ja Keski-Euroopassa - asiakkaina sekä julkisen että yksityisen sektorin toimijat. Econian palvelutarjontaan kuuluu myös kokonaisvaltaiset talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut sekä kansainväliset palvelut (mm. kansainvälisten yritysten paikallinen edustaja Suomessa) ja isännöinti.

Epäkohdat

Suomen lainsäädäntö eri lakien kesken ei ole yhteneväinen. Vastuuttamista tulee laajentaa (tilaaja, edustaja), koska viranomaiset tulevat aina jälkijunassa. Tietojen saantia tulee helpottaa, jotta vastuulliset toimijat pystyvät hoitamaan tarkastuksia pintaa syvemmältä niin halutessaan. Lain määrittelemät edellytykset saadaan täyttymään helposti mutta jää avoimeksi, miten asiat tosiasiallisesti hoidetaan. Henkilöverotusta kierretään, kun tietoja ei raportoida.

Muutokset

Tulorekisterilaki:

- Käyttöoikeuden laajennus: mahdollistetaan esim. palkkatietojen yhteenveto -raportin tilaamisoikeus kaikille. Tämän kautta voidaan tarkastaa mm. ulkolaisen työnantajan lähetettyjen työntekijöiden palkkatietoja, mikäli heillä on Suomesta otetut eläke- ja tapaturmavakuutukset.
- Selvitys tietojen oikeellisuudesta ja vastuu: lähetettyjen työntekijöiden edustajalle laajemmat ja vastuullisemmat velvoitteet mm. sosiaaliturvaan ja työnantajavelvoitteisiin liittyvissä asioissa, ja niiden raportoinnissa tulorekisteriin.
- Tilaajavastuulaki – Tilaaja tulee vastuuttaa hoitamaan tarkastukset pintaa syvemmälle, hyödyntäen mm. tulorekisteristä saatuja otteita (kts. edellinen kohta). Tähän esimerkkinä: Vastuu Groupin Luotettava Kumppani -palvelu ei ota kantaa tietojen oikeellisuuteen eli se ei riitä.

Tuloverolaki ja muut verotukseen liittyvät lait

- Taloudellinen työnantaja – takaisin hallituksen esityslistalle
    - Tämän ollessa voimassa sekä ulkomaisen, muodollisen työnantajan että suomalaisen työn teettäjän eli taloudellisen työnantajan tulee antaa määrämuotoiset ilmoitukset Suomessa työskentelyn alkaessa. Lisäksi ulkomaisen työnantajan tulee raportoida palkka tulorekisteriin.

Kevytyrittäjät:

- Lainsäädännössä kevytyrittäjän käsitettä ei ole määritelty.
- Epävarmuus sosiaaliturvan järjestämisestä.
- Laskutuspalvelu maksaa palkkana tehdyn työn, vaikka työn suorittaja laskuttaa tehdyn työn sen tilanneelta taholta.
    - Lisäys: kevytyrittäjä hoitaa itse tarvittavan ilmoituksen vakuuttamisen osalta.
    - Lisäys: työn tilaaja hoitaa myös oman ilmoituksensa.
    - Lisäys: arviointi peitellystä työsuhteesta.
    - kevytyrittäjien käyttäminen työn suorittamiseen on hyvin kyseenalaista. Esimerkki: työnantaja ei voi kiertää velvollisuuksiaan (sosiaaliturva ja palkkataso) asioimalla laskutussuhteessa olevan kevytyrittäjän kanssa ilman, että sovittu hinta kattaa kaiken tarvittavan, minkä yritys palkansaajasta olisi velvollinen maksamaan. Tästä syystä monet suomalaiset rakennuttajat ovat linjanneet, etteivät voi hyväksyä ketjutuksessa kevytyrittäjiä.

Lähetetyt työntekijät ja tilaajavastuulaki:

- Suomessa vakuutetun lähetetyn työntekijän ilmoitusvelvollisuuden valvonta puuttuu.
    - Tyypillinen esimerkki: rakennustyömaalle päästääkseen työntekijällä tulee olla tilaajavastuulain mukaisesti eläke- ja muut tarvittavat sosiaalivakuutukset kunnossa. Ulkomailta saapuva lähetetty työntekijä yleensä saapuu kohteeseen A1-todistuksella, jolla ne varmennetaan. Kaikki ei näitä todistuksia kuitenkaan saa, jolloin on hyvin yleistä, että yhtiöt ottavat suomesta vastaavat vakuutukset. Tässä kohtaa lain määrittelemät edellytykset täyttyvät, tilaaja voi hyvällä omalla tunnolla hyväksyä yhtiön ja sen työntekijät työmaalle. On yleisesti tiedossa, että yhtiö toimii tällä tavalla ainoastaan sen vuoksi, että pääsee työmaalle, sillä ei ole aikomustakaan maksaa näitä työnantajavelvoitteita.
        - Yhtiöillä on ilmoitusvelvollisuus tulorekisteriin, mikäli edellä mainitut vakuutukset ovat suomesta otettuja. Vakuutusten myöntäminen ja periaatteiden toteutuminen jää avoimeksi.
- Veronumeron saannin edellytyksenä tulorekisteri-ilmoitukset.
    - Tyypillinen esimerkki: henkilö on pitkään suomessa ja mahdollisesti vaihtaa työnantajaa, jolloin viranomaiset eivät pysty reagoimaan riittävän ajoissa verovelvollisuuden muodostumiseen tämän hetken ilmoitusvelvollisuusperiaatetta noudattaen. Henkilö on todennäköisesti poistunut jo maasta siinä kohtaa, kun veroviranomainen aloittaa tarkastusprosessin henkilökohtaisen verovelvollisuuden selvittämiseksi.